

LENINA KAROGS

Iznāk kopš 1950. gada
29. martā
Maksā 3 kap.

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS
UN PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

SESTDIEN,
Nr. 105 (3954)
1989. gada 2. septembrī

Latvijas KP Centrālās Komitejas plēnums

- 30. augustā turpināja
- darbu Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās
- Komitejas plēnums ar agrāk pieņemto darba kārtību;
- 1. Sabiedriski politiskie procesi republikā un Latvijas Komunistiskās partijas rīcības programma.
- 2. Organizatoriskie jautājumi.

Par Latvijas Komunistiskās partijas rīcības programmas projekta galīgā varianta izstrādāšanai izveidotās komisijas darba rezultātiem ziņoja komisijas priekšsēdētājs, Latvijas Komunistiskās partijas CK pirmais sekretārs J. Vagris. Šis gandrīz trīs nedēļas, kamēr plēnuma darbā bija pārtraukums, viņš teica, atnesa mums daudzas jaunas aktualitātes valsts un republikas politiskajā dzīvē. Sevišķi plašu un neviennozīmīgu reakciju republikas sabiedrībā izraisījis PSKP CK 26. augusta paziņojums par stāvokli Baltijas padomju republikās.

Pēc precizējumiem un korektīviem, ko pieņēma plēnuma dalībnieki, Latvijas Komunistiskās partijas rīcības programma «Pa Padomju Latvijas suverenitātes ceļu» tika pieņemta kopumā, kļūda ma par visu republikas komunistu rīcības pamatu. Plēnums izvirzīja arī apspriešanai problēmu par republikas partijas organizācijas ierīcības statusa noteikšanu atbilstoši Latvijas PSR suverenitātei. Tika ierosināti divi iespējamie varianti.

Pēc apspriešanas plēnuma dalībnieki pieņēma aicinājumu republikas komunistiem un visiem darbaļaudim sakarā ar PSKP CK paziņojumu «Par stāvokli Baltijas padomju republikās». Aicinājuma teksts tiek publicēts presē.

Pēc tam tika izskatīti organizatoriskie jautājumi. Plēnums kooptēja par Latvijas Komunistiskās partijas CK locekļiem partijas Ventspils pilsētas komitejas pirmo sekretāru J. Blaževiču, partijas Saldus rajona komitejas pirmo sekretāru A. Briģmani, partijas Rīgas pilsētas Ļeņina rajona komitejas pirmo sekretāru I. Garaļevu un LRAP priekšsēdētāju A. Silīņu.

Par Latvijas Komunistiskās partijas CK biroja locekļi plēnums ievēlēja partijas Saldus rajona komitejas pirmo sekretāru A. Briģmani.

LATINFORM

Par rajona Tautas deputātu padomes sesijas sasaukšanu

Rajona Tautas deputātu padomes izpildkomiteja nolēmusi sasaukt rajona Tautas deputātu padomes kārtējo sesiju šī gada 27. septembrī. Sesija notiks rajona izpildkomitejas zālē. Tajā tiks izskatīts šāds jautājums «Rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas pārskats par darbu 1989. gadā».

Lielais labības plaujas laiks aizvadīts, taču saimniecības darba vēl joprojām pulka. Jāsēj ziemāji, jārok kartupeļi, klāt arī rudens aršana.

Arī Kirova kolhozā it visur manāma rosība. Aizvadītajā nedēļā kolhoznieki gatavoja kartupeļu laukus (plāva lakstus) novākšanai ar kombainiem, pilnā sparā ritēja ziemāju sēja. Grozās, kur pabijām, ziemās kviešus sēja Jānis Teilāns, Jānis Pastars un Vitālijs Pudulis. Graudus un minerālmēslus dēļmašinās iepildīja Juris Konuševskis, Staņislavs Briška un Ivans Bazulevs. Darbs vīriem veicās.

ATTELĀ: Kirova kolhoza pirmajā iecirknī ziemāju sējā sekmīgi strādāja laukstrādnieki Juris Konuševskis un Staņislavs Briška, sējēji Vitālijs Pudulis un Jānis Teilāns.

J. SILICKA foto

LKP Preiļu rajona komitejas biroja attieksme pret PSKP Centrālās komitejas 26. augusta paziņojumu

Paziņojumā izteiktie vispārīgie secinājumi, kas attiecas arī uz mūsu republiku, ir pārspīlēti un neatbilst objektīvam vērtējumam. Uzskatām republikas vadītāju līdzšinējo darbu pārbūves procesa realizācijā par pareizu un apliecinām viņiem savu atbalstu.

Birojs atzīmē, ka rajonā nav vērojams starpnacionālo attiecību sevišķs saasinājums, taču ir jūtama zināma psiholoģiska spriedze, kura var traucēt pārbūves uzdevumu risināšanā. Līdzīgi paziņojumi situāciju vēl vairāk var pastiprināt. Birojs tāpat atzīmē, ka ir atsevišķi grupējumi, kuru uzskati, rīcība un prasības neatbilst pašreizējai pārbūves procesa gaitai un tādejādi traucē to.

LKP rajona komitejas birojs uzskata, ka partijas pirmorganizāciju, visu sabiedrisko formējumu, katra darba kolektīva un pilsoņa galvenais uzdevums ir pašreizējā strādāt, lai sekmētu krīzes pārvarēšanu ekonomikā, uzlabotu iedzīvotāju dzīves apstākļus, un

aicina komunistus, rajona darbaļaudis, visas sabiedriskās organizācijas un kustības konsolidēties, būt vienotiem, ar konkrētiem darbiem sekmēt pārbūvi.

Ipaša atbildība par partijas spēku vienotību, politisko situāciju rajonā, pārbūves gaitu gulstas uz partijas rajona komiteju, tās biroju, pirmorganizācijām, uz katru komunistu.

LKP Preiļu rajona komitejas birojs vienprātīgi atbalsta LKP programmu, kas ir pārbūves, socialisma atjaunošanas, demokrātisma, nāciju pašnoteikšanās tiesību respektēšanas, suverenitātes programma — partijas darbības orientieris, kas nosaka skaidru pozīciju principiālu jautājumu risināšanā. Birojs iesaka partijas pirmorganizācijām apspriest PSKP CK paziņojumu un LKP CK plēnuma materiālus visos darba kolektīvos. Tas jādara mierīgi, izsvērti.

Partijas pirmorganizāciju rezolūcijas

PSKP CK paziņojumu «Par stāvokli Baltijas padomju republikās» mēs, saimniecības komunisti, uzņēmām ar satraukumu un protestu.

Trauksmi izsauc vienpusējs un neobjektīvs notikumu raksturojums, nediferencēts politiskās situācijas vērtējums, Latvija savas politiskās un ekonomiskās problēmas risina patstāvīgi, meklējot optimālo variantu tālākai attīstībai suverenitātes apstākļos. Tāpēc neizpratni izsauc centra tiesības uz patiesības monopoli.

Protestējam pret Baltijas padomju republiku politiskās situācijas nomelnošanu, Latvijas republikas vadības diskreditēšanu, ap-

vainojumiem, ka republikas vadība pieļauj separātismu un nespēj vadīt pārbūves procesus republikā.

PSKP CK paziņojuma diktētais tonis ir pretrunā ar PSKP izvirzītiem principiem platformā «Partijas nacionālā politika pašreizējos apstākļos». Paziņojumā izteiktais Baltijas tautu negatīvais stereotips, ka tas cenšoties it kā izolēties no pārējo tautu dzīves, neveicina apstākļu radīšanu visu tautu brīvai attīstībai, tautu draudzības un sadarbības veicināšanai un tautu sadraudzības principiem.

Mēs aizstāvam demokratizācijas un atklātības procesus. Ikdienas darbā un attiecībās nav vietas

nacionālistiskai histērijai, konfliktiem uz nacionālisma pamata. Atsevišķie ekstrēmiskie izteicieni neatrod sabiedrības atbalstu, un komunisti tiem vienmēr dod principiālu vērtējumu.

Mēs pilnīgi atbalstām Latvijas KP CK politiku, kas virzīta uz republikas progresīvo spēku vienotību, kvalitatīvu atjaunošanos, padomju republiku federāciju. Plašu atbalstu gūst Latvijas PSR Augstākās Padomes kurss uz pārbūves procesu padziļināšanu, sabiedrības demokratizāciju, tiesiskās un suverēnas valsts izveidošanu.

Paziņojumā starpnacionālās problēmas un politiskā situācija republikā tiek vērtētas vienpusēji — no

centra, neuzklaust republikas pārstāvjus. Ir nepieciešams objektīvs, atklāts dialogs.

Lai izveidotu pareizu un situācijai atbilstošu priekšstatu par dzīvi Baltijas republikās, ierosinām: masu informācijas līdzekļiem, Centrālajai televīzijai organizēt atklātas diskusijas, pieaicinot Baltijas republiku un PSKP CK atbildīgos darbiniekus, nepieciešams objektīvi atspoguļot Latvijas un Baltijas republiku tautu dzīvi uz demokrātijas un internacionālisma pamatiem, nepieļaujot istenības un politiskās situācijas izkropļojumus.

(Rezolūcija vienbalsīgi pieņemta kolhoza «Rožu» partijas pirmorganizācijas sapulcē.)

PARTIJAS sapulce ar saprašanu uzņēma PSKP CK rūpes par sabiedriski politisko procesu attīstības gaitu Baltijas padomju republikās un aicinājumu visiem darbaļaudim, visām tautībām un sociālajām grupām būt vienotām, saprātīgiem, nosvērti pieiet tautu likteņu izlemšanai.

Taču ir jāatzīmē, ka politiskās situācijas raksturojums Baltijā ir tendenciots un virspusējs. Sabiedriski politiskajos procesos, kas norit Baltijas padomju republikās,

ir daudz kā kopeja, bet vienlaicīgi tiem piemīt arī būtiskas atšķirības. Objektīva, vispusīga analīze paziņojumā šai ziņā nav dota. Pret vandalisma faktiem, ja tādī ir, latviešu tauta, un, esam pārliecināti, arī lietuvieši, igauņi, citu nacionālitašu pārstāvji, kas dzīvo Baltijas padomju republikās, attiecas nosodoši un ar nīcinājumu. Taču tāda katrā gadījumā ir jānosauk konkrēti vaininieki. Paziņojumā par to teikts vispārīgi, rodas iespāids par tādu gadījumu

masveidību, kas dezinformē Padomju Savienības sabiedrību.

Paziņojumā ir ultimāta raksturs, kas neatbilst PSKP platformas «Partijas nacionālā politika pašreizējos apstākļos» garam, nesekmē republikas iedzīvotāju konsolidāciju, drīzāk izsauc pretēju efektu.

Sabiedrības demokratizācijas un tiesiskās valsts veidošanas apstākļos tikai tautai ir tiesības dot novērtējumu saviem vadītājiem, noteikt viņu darbības pareizīgumu

un spējas vadīt. Šajā sarežģītajā politiskajā un ekonomiskajā situācijā, kas izveidojusies republikā, mēs atbalstām pašreizējo Latvijas PSR vadību, tai uzticamies.

Sajā pārbūves laikā katram komunistam, katram pilsonim «jārīkojas tā, lai viņa gods un sirdsapziņa būtu tīra tautas priekšā tagad un nākamajās paaudzēs.»

(Rezolūcija pieņemta Līvānu stikla fabrikas partijas organizācijas atklātajā sapulcē šī gada 29. augustā.)

PADOMJU SAIMNIECĪBAS «RUDZĀTI» komunisti, apsprieduši 1989. gada 26. augusta PSKP CK paziņojumu par stāvokli Baltijas republikās, atzīmē: komunistiem saprotama PSKP CK norūpēšanās par sarežģīto stāvokli Baltijas republikās. Daži izteiktie secinājumi prasa rūpīgu, pārdomātu darbu to īstenošanā, stāvokļa uzlabošanā.

Līdz ar to uzskatām un ar visu atbildību paziņojam, ka minētais paziņojums var sasniegt pretēju

mērķi, var saasināt starpnacionālās attiecības, bremzēt, nevis veicināt pārbūves, demokratizācijas procesus, atklātuma attīstību.

Mums nav saprotams paziņojuma kategoriskais tonis, tā juri-diskais statuss, jo PSKP CK plēnumš nav bijis. Uzskatām, ka daudzi paziņojuma secinājumi, apgalvojumi ir pretrunā ar nesen publicēto PSKP nacionālās politikas platformas projektu. Nav saprotams, kādēļ paziņojums pie-

ņemts aiz muguras republikas valdībai un partijas vadībai.

Protestējam pret paziņojumā esošajiem draudiem, apvainojumiem, republikas valdības diskreditāciju. Uzskatām, ka minētais paziņojums, kā arī virkne publikāciju centrālajā presē dezinformē Padomju Savienības sabiedrību par patieso stāvokli Baltijā, konkrēti — Latvijā.

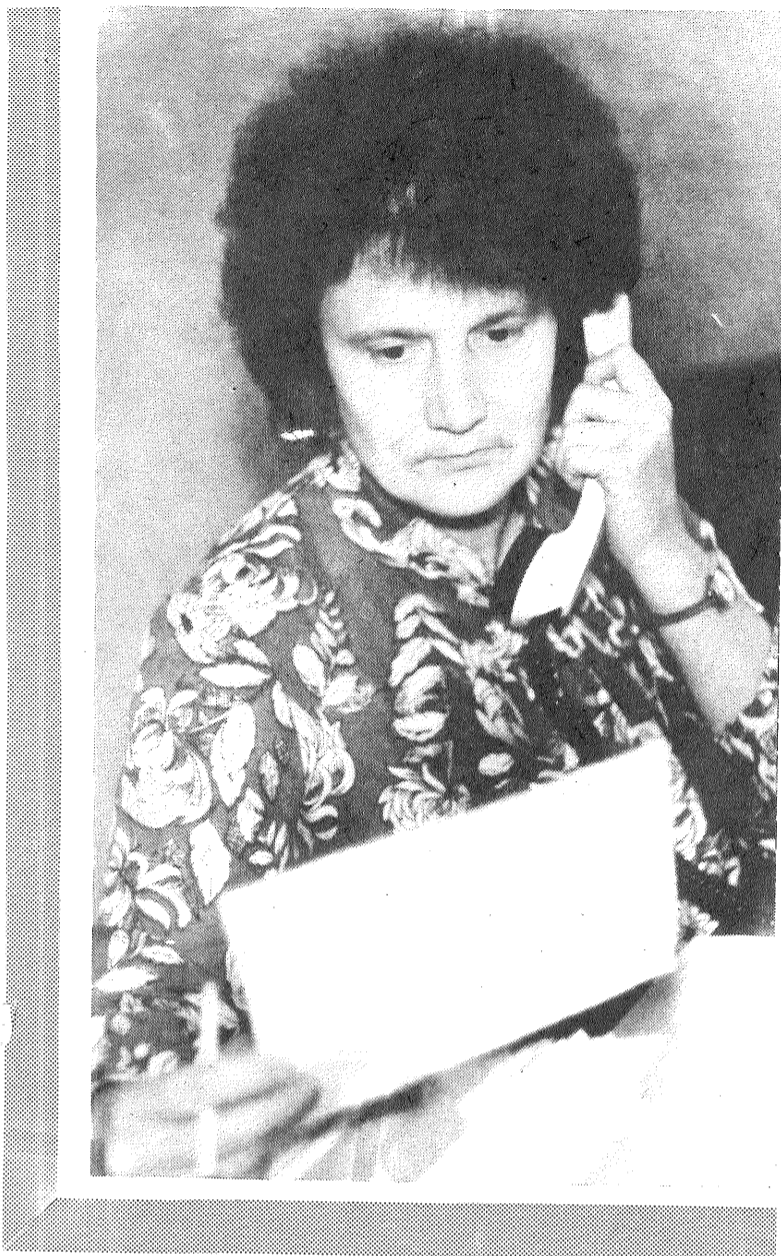
Padomju saimniecības «Rudzāti» komunisti uzskata, ka jāturpina sabiedrības uzsāktais demokrati-

zācijas un atklātuma ceļš, un pilnīgi uzticas pašreizējai republikas valdībai un partijas vadībai, aicina visus padomju saimniecības «Rudzāti» strādniekus, tāpat visus Latvijas pilsoņus, konsolidēties, nepieļaut 1989. gada atkārtosanos, nelaut bremzēt pārbūvi republikā.

(Rezolūcija pieņemta padomju saimniecības «Rudzāti» partijas pirmorganizācijas sapulcē 1989. gada 28. augustā.)

RĪT — NAFTAS UN GĀZES RŪPniecības DARBINIEKU DIENA

Labākie — veterāni

Septembra pirmajā svētdienā profesijas svētkus atzīmē naftas un gāzes rūpniecības darbinieki. Mums šie svētki šogad ir sava veida jubileja — pirms 25 gadiem, 1964. gada jūlijā, Daugavpils gāzes saimniecības parvalde izdeva pavēli par iecirkņu izveidošanu rajonā. Ar to sākas Preiļu, Līvānu un ciemu gazifikācija.

Patlaban musu apkalpošanas onā ir 10 703 abonenti, tajā skaitā — 8 476 abonenti gāzi saņem no balonu iekārtām un 2 277 abonenti no pazemes cisternām. Preiļos šie skaitļi ir attiecīgi 1 464 un 1 740. Kopš šī gada sākuma realizētas 615 tonnas gāzes.

Gada sākumā Preiļos gāzi pieslēdzam daudzstāvu namam Celnieku ielā 11 un siera rūpnīcas 18 dzīvokļu mājai. Turpat A. Upiša ielā zilās liesmiņas iedegās agrofirmas «Sarkanais Oktobris» piecstāvu (60 dzīvokļi) mājā. Bet musu profesijas svētku priekšvakarā gāzi pieslēdzam tādām pat namam Rēzeknes ielā 38.

Preiļos apkalpojam 19 grupu iekārtas, bet laukos — 24. Vislielākais abonentu skaits ir agrofirmas «Sarkanais Oktobris» saimniecība: 610 balonu iekārtas, bet 99 abonenti gāzi saņem no pazemes cisternām. Rušonas padomju saimniecība ir 620, Aglonas padomju saimniecība — 554 balonu iekārtas. Gāzi te saņem arī centralizēti.

Patikami ir tas, ka līdz musu rajonam atnākusi dabas gāze no Tjumeņas apgabala. To izmanto Līvānu pilsētas uzņēmumu gāzes kurtuvēs un tādējādi apsilda mājas. Pirmā dabas gāzes lapa Līvānos iedegās pagājušā gada 28. jūnijā 1991. gada dabas gāzi saņem arī Preiļi un vairākas rajona saimniecības.

Profesijas svētkus musu kolektīvs sagaida ar labiem panākumiem. Šī gada otrajā ceturksnī izcīnīta 3. vieta socialistiskajā sacensībā Latgales zonā. No pirmās vietas atpalikām tikai par 2 punktiem. Mums ļabi veicas ar racionalizācijas priekšlikumu ieviešanu. Preču angrozības plans pārsniegts par 43,5 procentiem. No iedzīvotājiem nav icnākusi neviena namam bez

laika zudumiem un disciplīnas pārkāpumiem.

Dzīvokļu gazifikācijas uzdevums šī gada pirmajā pusē izpildīts par 105,4 procentiem. Pēdējos divos mēnešos realizētas 160 tonnas gāzes. Sadzīves pakalpojumu uzdevums veikts par 106,5 procentiem. Reķinot uz 1 000 abonentiem, ir tikai 5,3 avarijas izsaukumi.

Jau labu laiku Preiļu iedzīvotājiem nav jāterē laiks, lai ietu uz krājkasi un norēķinātos par gāzi, jo pieteikumus balonu nomaīnai var izdarīt pa tālruni 21563. Tā tas organizēts arī Aglonas ciema iedzīvotājiem.

Puse no musu kolektīva locekļiem gāzes saimniecībā nostrādājuši vairāk par 10 gadiem, septiņi — vairāk nekā 15 gadus. Un tieši veterāni devuši lielāko ieguldījumu kopīgajā darbā.

Sarežģīto gāzes iekārtu labi pārzina maiņas meistari Jazeps Vaivods un Jazeps Vjaksē, avarijas dienesta atslēdznieks Stanislavs Mainulis, Godprātīgi savu darbu veic šoferi Kazimīrs Drabovičs un Ernests Znotiņš. Par to, ka gāze savlaicīgi tiek piegādāta lauku laudim, musu paldies Jānim Viktoram d. Vilcānam.

K. Draboviča portrets ievietots Daugavpils gāzes parvaldes Goda plāksnē, bet Jānim Vilcānam izteikta parvaldes priekšnieka pateicība. Daudziem darbiniekiem izteiktas Preiļu gāzes apgādes rajona priekšnieka pateicības.

Nevar nepieminēt gāzes piegādes pieteikumu pieņēmēju Eleonoru Ziemeļi. Pie mums viņa atnāca strādāt pirms 11 gadiem. Savus pienākumus veic pēc vislabākās sirdsapziņas. Viņa dzimusi un augusi tepat Preiļos puse daudz bērnu ģimēnē un arī pati audzina trīs meitas un delu. Musu kolektīvā Eleonora Ziemele iemantojusi pelnītu cieņu.

J. ZARĀNS,

Preiļu gāzes apgādes rajona priekšnieka vietnieks

□ ATTĒLA: Eleonora Ziemele, J. SILICKA foto

Sirdsdaugava Jēkabpils rajonā

Sirdsdaugavas pargajiem sietiņiem no Preiļu rajona augusta pargema Jēkabpils rajona turistu klubs. Šī cikla ceturtais pargajens notika 12. un 13. augustā pa Daugavas labo un kreiso krastu no Jēkabpils līdz Sēlpilij.

Iepazīstoties ar Daugavas labo krastu, vispirms pabijām pie šī gada 8. jūlija Daugavas sveļkos atklātā piemiņas akmens F. Biberam. Šis ievērojams baltvācu zinātnieks Frīdrihs Biberis (1810. — 1894. g.) dzimis Trepe ka muižas rentnieka dēls. Viņu uzskata par Pavlova maciņas priekšteci. F. Biberis ilgu laiku vadīja Terbatas universitāti un bija tas profesors, ka arī Peterburgas zinātņu akadēmijas goda loceklis. Viņš kopa arī jēlgavnieku ģimīti Karli Smitu 1852. gada veica fundamentālus pētījumus gremošanas orgānu fizioloģijā.

Netālu no F. Biberas dzimtas vietas atradās ievērojama padomju zinātnieka Oto Smita (1891. — 1956. g.) dzīves vieta bernībā, kur tagad arī uzstādīts piemiņas akmens. Pats Oto Smits dzimis Mogileva, bet Trepe dzīvojis vecvecis Frīdrihs Erglis. Pie tā viņš kadu laiku uzturējies, ciemojies vasarās.

Oto Smits bija daudz pasaule slaveno ekspedīciju vadītājs, modernās planētu sistēmas izcelšanas teorijas autors, PSRS Zinātņu akadēmijas Zemes fizikas institūta direktors, žurnāla «Priroda» galvenais redaktors, PSRS Zinātņu akadēmijas viceprezidents. Viņš bija pirmais zinātnieks, kas apbalvots ar PSRS varoņa nosaukumu (1937. g.) pēc tam, kad ar lidmašīnu nolaidās Ziemeļpolu un tur organizēja dreifejošo ledus staciju Papanina vadībā.

Atceļā uz Jēkabpili pabijām arī Dreimanu kapos (bijušie Krustpils pagasta kapi), kur godinājam gleznotāju brāļu Karļa Kalves (1877. — 1903. g.) un Petera Kalves (1882. — 1913. g.) piemiņu.

Tālāk uzkāpjam vairāk ka 10 metru augstajā Asoles pilskalnā, kas atrodas apmēram 2 km augšpus pilsētas netālu no Daugavas upes labajā krastā. Pētījumi Asoles pilskalnā veikti 1949. — 1954. gados arheologa E. Snores vadībā. Arheoloģisko izrakumu rezultātā konstatēts, ka šis senais pilskalns bijis apdzīvots ap pirmo gadu tūkstoši mūsu era. Sākot ar 10. gadu simteni, kalns nocietināts. Jau pirms vācu krustnešu ieņākšanas vietējiem iedzīvotājiem bijuši cieši sakari ar Polocku, Novgorodu un citām zemēm.

No pilskalna paveras lielisks skats uz Daugavu. Iepretim tam atrodas 2 km garā Abelu sala ar Kaupres pilskalni. Pilskalns kādreiz atradies pašā Daugavas krastā, bet upe pēc ilgiem gadsimtiem mainījis savu gultni.

Tad iepazīties ar to Jēkabpils daļu, kas izvietojusies Daugavas labajā krastā un kurai pirms 1962. gada bija Krustpils nosaukums.

Krustpils novads bija apdzīvots jau pirms vācu uzbrukuma. Kad vācieši iebruka Latvijā, tie pamazām spīdās uz austrumiem, un 1237. gadā Rīgas virsbīskaps Nikolajs de Magdeburgs šeit uzēla savu pirmo pili Latgales robežās.

1297. gada sākās karš starp ordeņa bīskapu, un drīz pēc tam ordenis okupēja šo bīskapa pili. 1318. gada ordeņa karaspēks bija spiests atdot patvarīgi ieņemto pili atpakaļ virsbīskapam, taču strīds šis pils deļ starp ordeņa bīskapu turpinājās. 1416. gada no jauna ordenis ieņēma šo pili. Galīgi šo Krustpils pili bruņinieki ieguva tikai 1485. gada.

Pie pils nodibinājis pilsētiņu. 1559. gada maskaviešu iebrukuma laikā neaizsargāto Krustpili nodedzināja. Pili atjaunoja tikai hercogs Magnuss. Pēc Olives miera līguma Krustpils līdz ar visu Latgali pargāja poļu rokās. 1585. gada Polijas karalis Stefāns Batorijs Krustpils novadu izlēnoja baronam Korfam, kura dzimtas rokas Krustpils pils atradās līdz pat pirmajam pasaules karam.

1626. gada pie Krustpils notika svas zviedru un poļu kaujas, kurās zviedri tika sakauti. Šai kaujā piedalījās pats Zviedrijas karalis Gustavs Adolfs, kurš te pazaudēja savu zirgu.

1722. gada Krustpils nonaca krievu rokās. 1781. gada Krustpili

sauca par miestu. Šai laikā te bija literāru baznīca un mūra kungu māja ar darzu uz abiem Balutes upes krastiem pie ietekas Daugavā. 1849. gadā Krustpili uzcel literāru mūra baznīcu gotu stilā. Arī mēs pabijām šai dievnamā un klausījāmies, kā skan tā erģeles.

Krustpils ciests 1868. gadā bija 25 ha liels un visa zeme te piederēja baronam Nikolajam Korfam. Uz šīs zemes šai laikā atradās 321 nams, 31 tirgotava, 9 krogi un tirgus laukums. Krustpili 1897. gada bija jau 4142 iedzīvotāji. Celotājs M. Slučevskis, kas šai laikā apmeklēja Krustpili, rakstā, ka vecā pils parbuveča, un visa apkārtnē nav lepnākas un bagātākas pils par šo.

Kad 1900. gada atklāja Maskavas — Ventspils dzelzceļa līniju, Krustpils nozīme auga, un 1905. gada te bija 7345 iedzīvotāji. Daudz posta atnesa pirmais pasaules karš, kad tika sagrauta gandrīz visa pilsēta, un 1920. gadā te bija vairs tikai 1914 iedzīvotāji. Pēc kara pilsētā sāka attīstīties rūpniecība, un šodien Jēkabpils labais krasts ir rūpniecības rajons. Te atrodas cukurfabrika, buvmateriālu, tīlū un dzelzsbetona konstrukciju rūpnīca, ka arī dzelzceļa mezgls Krustpils.

Šai pilsētas daļa apskatījam arī gleznotājas Emmaš Baltmanes namu, ka arī pabijām pie piemiņas plāksnes, kas atklāta 1989. gada jūlijā paleontologam Vilim Derumam.

Pēcpusdienā iepazīstamies ar pilsētas daļu Daugavas kreisajā krastā Jēkabpils pilsēta sakusi veidoties pirms vairāk ka 300 gadiem, kad bijusi apmetne pie Salas muižas kroga. Te 17. gadsimta vidū izvietojusies poļu — zviedru kara (1655. — 1660. g.) begli un cariskā Krievija vājatē veicībnieki. Salas kroga apmetnes jeb tā sauktās slobodas atlistību veicināja toreiz svarīgais Daugavas udens ceļš. Dzīvodami pie upes krācainā posma, slobodas iedzīvotāji kļuva par veiksmīgiem postu un strugu pavadītājiem. Toreiz ik gadus katru vasaru garām slobodai uz Rīgu aizpludināja ap 4 000 postu un ap 3 000 strugu. Tā pamazām auga Golmgoiškoies sloboda, un to 1670. gada 12. februārī Kurzemes hercogs Jēkabs parveidoja par pilsētu, dodot tai Jēkabštates nosaukumu. Pilsēta ieguva arī Magdeburgas pilsētas tiesības.

Pilsētas saimniecisko dzīvi pārtuca lielais Ziemeļukars (1700. — 1721. g.), ka arī daudzie lielie ugunsgrēki (1708., 1769., 1773., 1778. un 1801. gados). Lielus postījumus pilsētai nodarīja arī meris 1831. gadā un holēra 1848. gadā. Pilsētu izpostīja 1812. gadā arī Napoleona karaspēks, kad te atradās maršala Makdonalda galvenā nometne.

Pamazām saimnieciska dzīve nostiprinājās un uzplauka, sakas pilsētas labiekārtošana. Pēc 1842. gada lielajiem pavasara plūdiem uzsāka Daugavas krastu nostiprināšanu. Pilsētas uzplaukumu pārtuca pirmais pasaules karš, kad Jēkabpili sagrāva 280 namus.

Mēs savu maršrutu šeit sākam ar pilsētas brīvdabas muzeja apskati. Jēkabpili atrodas viens no 4 republikas brīvdabas muzejiem. Pēc tam devāmies uz Jēkabpils novadpētniecības muzeju, kur savā vaktis bagātlgs materiālu klasts par novadu. Te iepazīties arī ar nesen iekārtoto ekspozīciju «Nekad vairs uz ceļiem», kas stāsta par staļinisma laika represijām Jēkabpils rajonā.

Talāk apmeklejam Nikolaja klostera baznīcu, kas ir republikas nozīmes arhitektūras piemineklis un celta 1774. gadā par postnieku un strudzinieku ziedojumiem. Ap baznīcas laukumu ir saglabājusies klostera ēka, kas mūrēta 1670. — 1675. gados ar šaurām šaujamlūkām sienās.

Kā pēdējo pilsētā apmeklejam Struves parku, kurā atrodas vacu astronoma Frīdriha Vilhelma fon Strūves (1793. — 1864. g.) triangulācijas akmens V. Struve bija pirmais astronoms, kas 1816. gada Vidzeme iesāka triangulācijas darbus. Viņš bija Terbatas observatorijas direktors. Pēc V. Strūves ierosmes un ar viņa līdzdalību Krievijā izpildīja vairāk nekā 25 triangulāciju. Redzam atzīmi uz Strūves akmens, kas liecina, ka te

1826. gadā veikti astronomiskie mērījumi. Akmens atjaunots 1931. gadā.

13. augustā iepazīties ar Sēlijas novadu. Devāmies gar Daugavas krastu. Otrā krastā redzama Pļaviņu pilsēta, kur nokļūsim nakošajā Sirdsdaugavas pargājienā.

Netālu no Abelu bērnu nama piestājam pie 1930. gadā atklātā pieminekļa, kas veltīts 1905. — 1907. gados nošautajiem revolucionāriem — sēpīļiešiem, ar kļusuma brīdi godinājam viņu piemiņu. Šī pieminekļa celtniecībā līdzekļus savācis foreizejais «Raiņa klubs».

Musu talakais ceļš veda gar apmežoto Daugavas kreiso krastu. Pie Zēļkiem kādreiz pirms pirmā pasaules kara bija tilts, kas karā tika nopostīts. Tad sasniedzām Platera lci, kas par tadu te izveidojies, uzplūdinot Daugavu sakarā ar Pļaviņu HES izbūvi 1966. gada. Te tuvumā atrodas Spietīņu mājas un arī Spietīņu senkapi. Arheoloģiskie izrakumi liecina, ka cilvēki te dzīvojuši jau pirms 300 gadiem.

Nakošais musu apskates objekts — Ezernieku velnākmeņš — ir jau vairāk izpētīts. Arī šis kultakmens atklāts samērā nesen. Tā gludā rombveidīgā virsma ir ar mākslīgi izveidotiem iedobumiem. Arheologs J. Urtans uzskata, ka šis upurakmens — pedzime — attiecināms uz pirmo gadu tūkstoši pirms musu eras. Šī Ezernieku velnākmeņš garums ir 6,5 m un platums 3,5 m.

Ne visai tālu no šī kultakmeņa atrodas Sēlijas zemes augstākā virsotne — 159 m augstais Taborkalns, kas šobrīd pilnīgi apaudzis, un, kad sasniedzām tā virsotni, atradam tikai sagāztu novērošanas torni.

Talāk devāmies garām Babrānu pilskalnā, kas nav pētīts, un ir apaudzis ar mežu. Kolhoza «Sēlija» sabiedriskā muzejā iepazīties ar Sēlijas novada vēsturi, ar tā saucamā Raiņa kluba darbību, ar kolhoza šodienas dzīvi.

Sēlija ir Latvijas kultūrvēsturisks apgabals. Sēli ir baltu tautība, kas 13. gs. dzīvojuši Daugavas kreisajā krastā. 1963. gadā Latvijas Zinātņu akadēmijas Vēstures institūts veica pētījumus, lai noskaidrotu seno sēļu dzīves veidu, pie jau minētiem Spietīņiem un Plateriem, kur atklāja neolīta perioda sēļu apmetnes.

Sēlija plaši darbojās revolucionārā kustībā 1905. gadā. Soda ekspedīcija bargi izrēķinājās ar revolucionāriem, taču arī pēc padomju varaš krišanas 1919. gadā te iedzīvotāji bija revolucionāri noskaņoti, kuri 1922. gada 15. oktobrī nodibina vietējo kultūras biedrību — «Raiņa klubu». Tajā darbojās koris, orķestris, dramatiskais pulciņš, bibliotēka, te irādīja progresīvas lugas. «Raiņa klubu» sledza 1932. gadā.

Sēlijas novada apskatījam arī senas Sēlpils drupas, kas šodien atrodas uz salas. Sēlpils ir arheoloģisko pieminekļu komplekss (pilskalns, priekšpils apmetne un kapsēta). Te arheoloģiskie pētījumi veikti īsi pirms Pļaviņu HES celtniecības 1963. — 1965. gados arheologa E. Snores vadībā.

Ir ziņas, ka 1208. gadā vacu feodāli aplenca Sēlpili. Pēc sivas kaujas sēļi padevas, piekritot vacu prasībai kristīties. Koka pils vietā vācieši uzēla mūra pili, ap kuru Kurzemes hercogistes laika izauga pilsēta. Ziemeļu kara pec zviedru karavadoņa Levenhaupta paveles Sēlpili nodedzināja, bet pili uzspridzināja.

Sēlpils novadā dzimuši un dzīvojuši daudzi ievērojami kultūras un sabiedriskie darbinieki. Mēs apmeklejam bīskopības amatliedzēju Latvijā — Petera Rīzgas (1883. — 1955. g.) — mājas, apskatījam uzstādīto piemiņas akmeni ievērojamajam bīskopim. Pabijām arī pie komponista Pētera Barisona (1904. — 1947. g.) kapa un pie liktenīgas priedes, pie kuras braucot ar divriteni, gāja bojā komponists.

Nakošais Sirdsdaugavas pargājiens notiks 9. un 10. septembrī pa maršrutu Pļaviņas — Koknese — Stučka.

A. BURMISTERS,

pareizjēnā dalībnieks

MANTOJUMS

Traģiskais mūžs

Šī gada 1. augustā apritēja 80 gadi, kopš dzimusi latgalešu revolucionārā dzejniece Albīna Mežule—Kundziša (literārais pseidonims — Alba).

Viņa nāk no Rēzeknes apriņķa Sakstagala pagasta samērā turīgas, izglītības alkstošas zemnieka ģimenes Vecākā māsa Domicella bija viena no pirmajām Latgales skolotājām, kas mācījies un sākusī strādāt vēl pirmsrevolūcijas Petrogradā. Arī brālis Izidors bija pedagogs un dzejnieks. Par pedagogu sapņoja kļūt arī Albīna pati. Pēc vietas, pamatskolas beigšanas viņa iestājās Rēzeknes Skolotāju institūtā, kur 1928. gadā iestājās komjau-natnē.

1929. gada martā viņu par nelegālo darbību apcietināja, taču pierādījumu trūkuma dēļ pēc kāda laika atbrīvoja. Tajā pašā gadā Albīna devās uz Rīgu, seš mēnešus un reizē strādāja psihiatriskajā slimnīcā par laboranti. 1930. gada janvārī viņa iestājās Komunistiskajā partijā un darbojās Rīgas organizācijas I rajona pulciņā.

Kad Albīnai Mežulei saasinājās plaušu tuberkuloze, viņu uz laiku atbrīvoja no partijas darba un veselības stāvokļa uzlabošanai atļāva aizbraukt uz laukiem. Taču drīz vien viņa atkal atgriezās aktīvo darbinieku rindās.

Sajā laikā viņa tuvāk iepazīs un apprecējas ar Konstantīnu Mežuli, 1932. gadā, kad Latvijas saeimas strādnieku un zemnieku frakcijas deputātus (to vidū arī Mežules vīru) nodeva tiesai, viņa atkal atgriezās Rēzeknē un strādāja

pagrīdē. Rudenī viņu par piederību Kompartijai apcietināja, taču pret 1000 latu lielu drošības naudu atbrīvoja, nosakot policijas uzraudzību. Kad nākošā gada janvārī par piedalīšanos nelegālajā konferencē pret viņu uzsāka jaunu lietu, par ko draudēja līdz 8 gadiem katorgas, Albīna Mežule tā pašā gada martā ar LKP CK atļauju pārgāja robežu un apmetās uz dzīvi Padomju Savienībā.

Maskavā viņa sākumā strādāja izdevniecībā «Prometejs» par tehnisko sekretāri, bet kopš 1934. gada — par žurnāla «Ceļņas Karūgs» literāro redaktori. 1936. — 1937. gadā viņa mācījās M. Gorkija Literatūras institūta vakara nodalā. Budama dziļa intelekta cilvēks un prasmīga organizatore, viņa sapulcināja ap «Ceļņas Karūgu» talantīgus autorus — Andri Ladusānu, Bronislavu Romulu, Jonu Kurmu un citus. Diemžēl neviens no viņiem nepaguva izvērst savu talantu.

Pati Mežule parādīja savas literāres dotības: uzrakstīja stāstus «Velns», «Aizliegtais ceļš», «Ainas», kā arī publicēja žurnālos «Ceļņas Karūgs» un «Celtne» savus dzejoļus. Dzeiļ izpaužas gan pagrīdes darbā pieredzētais, gan arī sociālisma celtniecības motīvi. Viņa sastādīja literatūras hrestomātiju latgalešu skolām Padomju Savienībā.

1937. gads paņēma gan našas dzejnieces, gan viņas vīra dzīvības, tā ievēlot kārtējo melno svitru Latgales kultūras vēsturē.

V. ROMANOVSKIS

Albīna Mežule—Kundziša

Pādejamais zīds

Pādejamais zīds... Poša pādejo elpa,
Pats pādejamais akords nu vosoras kryuts.
Voi raudī, ka liktiņš tev ir tik gryuts?
Voi tukša un solta viz porpilno telpa?

Bez saules, bez smaidu, bez sovejūs glostā
Tu augi, lai mērtu, kod zīdūšs vēļ kvāls,
Kad jaunajos dzeiveibas dagūšos slopēs
Tai ribeigs un atbaidūšs nikšonas tāls.

Un, apvoršņam bezgola osoros sleiktstūt,
Jau krissi, kaut dvēsele pretojās, klīdz.
Bez saules, bez skaņom, bez sovejūs glostā
Tu izniksi, pādejamais vosoras zīds!

9. VIII 28. g.

Ar ziedu spēku

Republikāniskajā projektēšanas un mājbuves trestā bija organizēta ziedu un augu izstāde «Latvijas zieds».

Arī ziediem piemīt ciņas spēks. Paģājušā gada vasarā notika izstāde, kura protestēja pret lielas rūpnīcas celtniecību Līvānos. Šī gada izstādes centrā bija latviešu tautas lepnums — nacionālais karogs, kuru apvija baltās rozes un izsmalcinātās gladiolas, ko kopā ar latviešiem nolika krievu meitene un ukraiņu puisis, tādējādi izradot cieni šai zemei un tās laudim. Sevišķi pārdomātas un tematiski labi izveidotas bija kompozīcijas «Nāc rudens apgriezot Latviju...» (veidoja tresta kancelejas darbinieki), «Par brīvu Latviju» (autotransporta uzņēmums), «Draudzīgā» ģimene» (mājbuves cešs), «Polka» (skaidu plāksņu cešs), «Pēdējie godavārti» (galvenā ener-

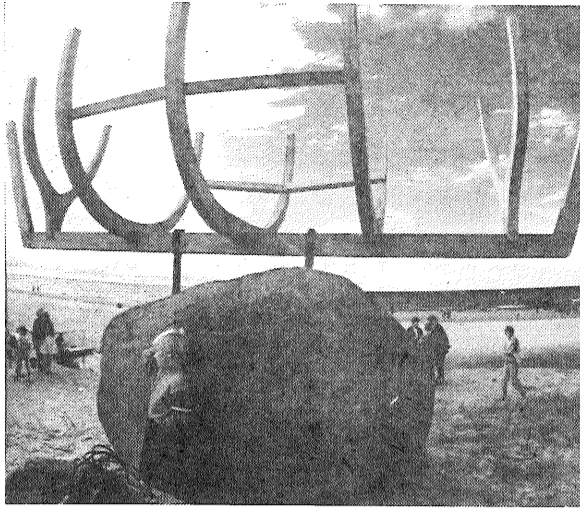
ģētika nodala), «Maigums» (tehniskā nodala), «Pirmā salna» un «Sāncenses» (plānu nodala).

Administratīvās un saimnieciskās nodaļas darbinieku kompozīcija bija veilita 1939. gada notikumiem un pauda smažas atmiņas un sāpes: «Vēļš miglu sarkanu pār laukiem dzīs, bez laika kokiem augļi nokritis...».

Ar klūdziņu komercizstādi bija ielūgta tautas daiļamata meistare Natālija Vuškārniece. Viņas darbi interesēja ekspozīcijas apmeklētājus, un tie atradās visu uzmanības centrā.

Svētku noskaņa, labvēlība un prišņīgums valdīja visu izstādes laiku, kas apliecināja kompozīcijas paustos uzņēmuma lauzu vārdus: «Mēs bijām daudz māsiņas, visas mīļi dzīvojam».

M. DUBININA, māksliniece

«Juva peva» — šie apsveikuma vārdi (un ne reizi vien) lībiešu valodā skanēja svētkos, kas notika Mazirbē. Svētkos pulcējās lībiešu etniskās grupas pārstāvji no Latvijas, Igaunijas, Somijas, Zviedrijas un citām valstīm.

Patlaban lībiešu valodā Latvijā prot runāt apmēram divi desmiti cilvēku, to saprot — 50, bet par lībiešiem divi uzskata 200 — 300 cilvēki. Lībiešu ir maz, taču liela ir viņu vēlēšanās uzturēt uguni savā pavardā. Atjaunota lībiešu biedrība, tiek veidota svētdienas skola Rīgā, attīstās mākslinieciskā pašdarbība.

ATTELOS: pieminētijs lībiešu zvejniekiem, kuri gājuši bojā Baltijas jūrā: lībiešu etniskās grupas pārstāve Ieva Neilande.

TASS fotohronika

Skolā — piecas valodas

Vai skolēnam būs iespējams apgūt piecas valodas? Rīgā nodibinātās vispārīgizglītojošās ebreju vidusskolas pedagogi apgalvo, ka bez tā nevarēs iztikt. Mācības skolā notiks krievu valodā, bet programmā paredzēta arī latviešu, ivriņa, jidiša un vēl vienas svešvalodas apgušana. Pa gadiem saplānota to vienmērīga apguve. Vecākajās klasēs, sākot ar deviņto, paredzēta sadalīšana divās plūsmās — ar humanitāro un fizikas-matemātikas novirzienu.

— Pienācis laiks, kad Latvijā atdzimst nacionālo minoritāšu, to skaitā ebreju, kultūra, — atzīmē skolas direktors H. Bregmans. — Vietējie varas orgāni nāk talkā un sniedz palīdzību. Iepriekšējos gadu desmitos ģimenes gandrīz pārtrauca runāt ebrejiski. Bet, lai apgūtu tautas kultūras mantojumu, vispirms nepieciešama valodas komunikatīvā vide. To mēs arī radīsim. Jau sagatavotas un tiek iespiestas pirmās mācību grāmatas. Liela uzmanība tiks veltīta skolēnu iepazīstināšanai ar tautas ierāžām un tradīcijām, nacionālās vēstures, literatūras un folkloras pasniegšanai.

Mūsu republikas Tautas izglītības ministrijas kolēģija atbalstīja skolas nolikumu, kas paredz eksperimentēšanas brīvību. Iecerēta liceja tipa skola. Tās audzēkņi atkarībā no savām spējām un interesēm varēs padziļināt zināšanas pēc pašu izvēles. Klases tiek komplektētas tā, lai tajās nebūtu vairāk kā 25 cilvēki. Skolēnu nokomplektēšana sevišķas rūpes nesagādāja. Bet skolotājiem tiek rīkots konkurss, kura galvenie kritēriji būs pieredze un augsta kvalifikācija.

S. SPUNGINS, LATINFORM korespondents

Redaktors P. PIZELIS

LIVĀNU STIKLA FABRIKAI

vajadzīgi

stikla formēšanas mašīnu operatoru mācekļi,
stikla formēšanas mašīnu operatori *,
kristāla izstrādājumu slīpētāju mācekļi,
kristāla izstrādājumu slīpētāji,

fideru apkalpotāji **,
transportstrādnieki,
šihtas veidotāji,
stikla pūtēju mācekļi,
stikla pūtēji **,
ķirbelnieki **,
atslēdznieki,
automātikas un kontrolmēraparātu atslēdznieki,
apdarinātāju mācekļi,

apdarinātāji **,
iebereji,
autotransporta mehāniķis,
inženieris enerģētiķis,
juriskonsults,
drošības tehnikas inženieris,
inženieris mehāniķis.

Piezīme:
*) — saņem pensiju pēc 2. saraksta,
**) — saņem pensiju pēc 1. saraksta.

Pieteikties fabrikas kadru daļā. Tālruni: 43171 un 44279.

Viens otru saudzējiet, viens otram uzticību dāvāriet,
Tad mēģiniet nu abi kopā
uz priekšu plecs pie pleca traukt,
Un skaistu veidot gaišo sapni,
Ko laudis mēdz par dzīvi saukt.

(L. Vāczemnieks)

Sveicam kāzu dienā DACI DAUKSTI un VITĀLIJU ALEKSEJEVU!

Laikraksta «Leņina Karogs» redakcijas un tipogrāfijas kolektīvi

Šī gada 9. septembrī Līvānu pilsētas kultūras nams aicina apmeklēt atpūtas sarīkojumu vidējai paaudzei

«TIEM, KAM BIJA 30...»
Ielūgumus iegādāties kultūras nama 2. stāvā.

Šī gada 8. septembrī Līvānu pilsētas kultūras nama viesojas Cēsu Tautas teātris ar izrādi

«AR BŪDU UZ BAZNĪCU»
Izrādes sākums plkst. 19.30. Biļešu iepriekšpārdošana kultūras nama 2. stāvā.

Likās, ka tu dzīvot spetu
Vēļ trīs mūžus, māmuliņ,
Ka tu aiziet nevarētu
Tur, kur tikai klusums mīt.
(M. Kempe)

DOSAAF PREIĻU RAJONA TEHNISKAIS SPORTA KLUBS

organizē šī gada 10. septembrī plkst. 10.00 republikāniskā projektēšanas un mājbuves tresta laukumā Līvānu sprinta—slaloma sacensības ar vieglajiem automobiļiem. Pieteikumi jāiesniedz stundu pirms sacensību sākuma.

PREIĻU RAJONA SADZĪVES PAKALPOJUMU KOMBINĀTAM

vajadzīgs kurpnieks apavu remontam Aglonā.
Gabaldarba apmaksā.

ROZKALNU CIEMA PADOME rīko SVECĪŠU VAKARU.

9. septembrī — Augšmuktu kapos plkst. 18.00, Strodu kapos plkst. 19.00;
10. septembrī — Āpšu kapos plkst. 18.00, Lazdānu kapos plkst. 19.00.

Izāķām līdzjūtību Annai Patmalniecei, MĀTI kapu kalniņā padot.
Preiļu trikotāžas fabrikas kolektīvs

LEŅINA KAROGS

MŪSU ADRESE:
228250, Preiļos,
Komjauņatnes ielā 1.

REDAKCIJAS TĀLRUNI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 22154, atbildīgā sekretāre — 21986, partijas dzīves un padomju celtniecības nodaļa — 21769, agrorūpnieciskā kompleksa, sporta, skolu un jaunatnes dzīves nodaļas — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, foto korespondents — 22203, korektori, grāmatvedība, azzīņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās. Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tipogrāfijā (Daugavpīlī, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Zvaigzne» (Rīgā, M. Gorkija ielā 105). Viena nos. iespiedlokšne. Ofsetiespiedums.
«Ленина Карогс» («Ленинское знамя»). Газета Приельского районного комитета КП Латвии и районного Совета народных депутатов на латышском языке.

Metiens 14 421 eksemplārs (latviešu valodā — 10 132 eks., krievu valodā — 4 289 eks.).

Indekss 68169.
Pas. 1103.